

**ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ПАТОЛОГІЇ ХРЕБТА
ТА СУГЛОБІВ ІМЕНІ ПРОФЕСОРА М.І. СИТЕНКА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ»
(ДУ «ІПХС ІМ. ПРОФ. М.І. СИТЕНКА НАМН УКРАЇНИ»)**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради
ДУ «ІПХС
ім. проф. М.І. Ситенка
НАМН України»
Протокол № 14 від 25.09.2026 р.
Голова Вченої ради
професор

Микола КОРЖ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ директора
ДУ «ІПХС
ім. проф. М.І. Ситенка
НАМН України»

від 28.09.2026 р.
№ 144 - О

РОБОЧА ПРОГРАМА

з навчальної дисципліни

**«Методологія управління науковою діяльністю
(на моделі ортопедичної артрології).
Основи академічної доброчесності»**

рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
спеціальність	I 2 Медицина
освітньо-наукова програма	Травматологія та ортопедія

Число кредитів ECTS — 3 (90 учб. годин)
Лекцій — 18 учб. години
Практичних занять — 38 учб. годин
Самостійна робота — 30 учб. годин
Консультації — 4 учб. години
Форма контролю знань — залік

Харків- 2026

Робоча програма з навчального циклу «Методологія управління науковою діяльністю (на моделі ортопедичної артрології)». Основи академічної доброчесності.

Автори програми:

кандидат медичних наук Овчинніков О. М.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Вченої ради ДУ «Інститут патології хребта та суглобів ім.проф.М.І.Ситенка НАМН України»

Протокол № 14 від «25» 09.2026 року

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма навчального циклу призначена для підготовки докторів філософії за спеціальністю І 2 Медицина (освітньо-наукова програма – Травматологія та ортопедія). Програму розроблено з урахуванням положень освітньо-наукової програми «Травматологія та ортопедія» з підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» за спеціальністю І 2 «Медицина», затвердженої Вченою радою ДУ «ІПХС ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України» (протокол № 14 від 25.09.2026 р.), відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-УП, Постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» зі змінами та доповненнями, методичних рекомендацій Національної академії педагогічних наук України «Розроблення освітніх програм».

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Методологія управління науковою діяльністю (на моделі ортопедичної артрології). Основи академічної доброчесності» - формування та розвиток здатності до розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, застосування методологічних принципів та методів наукової діяльності з акцентом на оволодінні питаннями методологічного підходу до організації наукової роботи в медичних науках, проведення власного оригінального наукового дослідження.

Завданням навчальної дисципліни є:

- формування цілісного теоретичного уявлення про загальну методологію наукової творчості;
- ознайомлення з вимогами, що пред'являються до наукових досліджень, основами їх планування, організації;
- формування навичок ефективної роботи з різними джерелами інформації;
- формування здатності володіти основними підходами та методами планування клінічних досліджень;
- здатність володіти методами вибору дизайну дослідження та розробки протоколу запланованого дослідження;
- ознайомлення з вимогами, що пред'являються до оформлення різних науково-дослідних робіт;
- володіння знаннями, уміннями та навичками, необхідними для написання публікацій в національних та міжнародних виданнях, презентацій результатів досліджень;
- ознайомлення з вимогами дотримання принципів академічної доброчесності та формування довіри до опублікованих або представлених на наукових конференціях даних, з моральними та правовими аспектами наукової та освітньої діяльності.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

У результаті вивчення даної дисципліни слухачі повинні

Знати:

- сутність та ознаки науки, основні елементи науки: об'єкт, суб'єкт, наукова діяльність суб'єкта;
- теоретичні засади методології науково-дослідної діяльності при виконанні окремих видів науково-дослідних, дисертаційних та інших робіт;
- правила роботи з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних;
- визначення, суть та рівні наукового дослідження;
- характеристики основних видів та основних етапів наукового дослідження;
- визначення загальних цілей та завдань української науки на сучасний період і перспективу;
- -основні принципи академічної доброчесності;

Вміти:

- визначати об'єкт та суб'єкт досліджень;
- планувати та реалізовувати на практиці оригінальне самостійне наукове дослідження, що має наукову новизну, теоретичну і практичну цінність та сприяє розв'язанню значущих соціальних, наукових проблем, зокрема, в медицині;
- здійснювати пошук та аналіз літератури за тематикою наукової роботи та суміжними проблемами;
- на базі проаналізованих даних формувати дизайн власних досліджень та проводити аналіз отриманих результатів;
- вміти розробляти наукові проекти (технічні завдання, календарний план виконання), локальні завдання для окремих дослідників;
- дотримуватись етичних норм, враховувати авторське право та норми академічної доброчесності при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності;
- представляти результати власних досліджень у вигляді публікацій, презентацій та доповідей, використовуючи сучасні технології, а також вміти вести наукову дискусію при їх обговоренні;

Сформувати комунікативні навички:

- встановлювати необхідні відповідні зв'язки для виконання науково-дослідних робіт з урахуванням медико-біоетичних норм;
 - зрозуміле донесення інформації у фаховому середовищі та інших суспільних групах;
 - вміння передбачати участь та залучати наукових працівників інших наукових установ, клінік різних форм власності для виконання фрагментів наукових проектів;
- Автономність та відповідальність:
- бути відповідальним за своєчасне оволодіння новими знаннями, за покращення результатів власної наукової та педагогічної діяльності;
 - відповідальність щодо дотримання етичних норм, дотримання принципів академічної доброчесності;
 - відповідальність за достовірність інформації, що презентується; • вміння працювати автономно і одночасно в команді фахівців.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми навчальна дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до науково-професійного вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню.

ЗК3. Здатність до освоєння, системного аналізу і критичного осмислення нових знань в предметній та міжпредметних галузях.

ЗК4. Здатність до критичного аналізу і креативного синтезу нових ідей, які можуть сприяти в академічному і професійному контекстах прогресу суспільства, базованому на знаннях.

ЗК5. Здатність до ініціювання та виконання наукових досліджень, результатом яких є одержання нових знань.

ЗК6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК2. Здатність до визначення потреб у додаткових знаннях у сфері медицини та за напрямком наукових досліджень, формулювання дослідницьких питань, генерування наукових гіпотез у сфері медицини.

СК3. Здатність обирати методи та кінцеві точки дослідження відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

СК6. Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.

СК7. Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій мові відповідно до національних та міжнародних стандартів.

СК10. Дотримання лікарської етики, біоетики та академічної доброчесності.

Програмні результати навчання:

ПРН1 Застосовувати поглиблені науково-професійні знання для вирішення наукових проблем в галузі охорони здоров'я, формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі наукового та освітнього спрямування.

ПРН2 Виявляти невирішені проблеми медицини (травматології та ортопедії), здійснювати пошук та практичний аналіз інформації, визначати пріоритетні напрямки дослідження сучасної медицини, організовувати проведення наукових досліджень.

ПРН3 Володіти знанням методології дослідження в цілому і методів дослідження в медичній галузі, зокрема в травматології та ортопедії.

ПРН4 Розробляти дизайн та план наукового дослідження, базуючись на відповідних сучасних методах досліджень в галузі медицини.

ПРН5 Володіти вмінням на теоретичному рівні формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження, створювати доказову базу.

ПРН6 Здійснювати вибір методу обробки та оцінки експериментальних та клінічних даних.

ПРН9 Використовувати принципи медичної етики в роботі з пацієнтами, біоетики в роботі з експериментальними тваринами, дотримуватись наукової етики.

ПРН10 Проводити самостійні дослідження на сучасному рівні, освітню діяльність.

ПРН11 Самостійно і критично проводити науковий аналіз, співставлення, порівняння в області наукового дослідження, виявляти взаємозв'язок і проводити синтез наукових даних.

ПРН12 Впроваджувати та використовувати результати наукових досліджень в медичній практиці, освітньому процесі, в суспільстві.

ПРН13 Виконувати оригінальні наукові дослідження та успішно захистити дисертаційну роботу на основі власних досліджень в галузі охорони здоров'я, медицини (травматології та ортопедії).

ПРН15 Дотримуватись академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

ПРН16 Оформляти наукову, професійну медичну документацію.

Опис навчальної дисципліни

Галузь знань	I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
Спеціальність	I 2 Медицина
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо - науковий)
Характеристика навчальної дисципліни	Професійна підготовка
Вид	Цикл дисциплін професійної підготовки
Загальна кількість учбових годин	90
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість змістових модулів	3
Форма контролю	залік
Рік підготовки	1
Семестр	1-2
Лекційні заняття (учб. год.)	18
Практичні, семінарські заняття (учб. год.)	38
Самостійна робота (учб. год.)	30
Консультації (учб. год.)	4

ЗМІСТ І СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ

**дисципліни «Методологія управління науковою діяльністю
(на моделі ортопедичної артрології)». Основи академічної доброчесності.**

Тема	Обсяги навчальної роботи за видами (год)				
	Всього	Лекції	Семінари/ практичні заняття	Консультації	Самостійна робота
Змістовний модуль 1 «Загальні питання управління науковою діяльністю» — 1 кредит					
Тема 1. Інформаційне забезпечення наукових досліджень в медицині	8	2	3		3
Тема 2. Стан проблеми, перспектива подальшого розвитку	7	1	3	1	2
Тема 3. Пошукова система	7	2	2		3
Тема 4 Основні принципи раціональної організації наукової діяльності	8	2	2	1	3
Всього	30	7	10	2	11

(продовження)

Тема	Обсяги навчальної роботи за видами (год)				
	Всього	Лекції	Семінари/ практичні заняття	Консультації	Самостійна робота
Змістовний модуль 2 «Механізм і процеси управління науковою діяльністю» — 1 кредит					

Тема 1. Деякі типологічні особливості наукових досліджень	10	2	5		3
Тема 2. Наукова діяльність – нове знання – верифікація	10	2	5		3
Тема 3 Перспективи розвитку медичної науки в Україні	10	2	4	1	3
Всього	30	6	14	1	9
Змістовний модуль 3 «Основи академічної доброчесності» - 1 кредит					
Принципи академічної доброчесності та види її порушень	30	5	14	1	10
Всього	30	5	14	1	10
Всього (із залікового кредиту)	90	18	38	4	30

Код	Назва курсу, розділу, теми та елементу заняття	Кількість годин
2	Об'єкти інтелектуальної власності. Охорона та захист інтелектуальної власності	
2.6	Нормативні акти з авторського права: аналіз конкретних ситуацій з авторського права: робота з базами даних з авторського права	2
2.7	Аналіз конкретних ситуацій з патентного права: робота з базами даних з авторського права	2
2.8	Встановлення визнання винаходу охороноздатним: робота з базами даних з авторського та патентного права	2
2.9	Встановлення виду об'єкта винаходу: робота з базами даних з авторського та патентного права	4

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

- 1) Генезис.
- 2) Системний підхід та інтеграція у медичних дослідженнях.
- 3) Моделювання та концептуальне моделювання.
- 4) Класифікаційна діяльність.
- 5) Термінологічна діяльність.
- 6) Прогнозування.
- 7) Аналізувати конкретні ситуації з авторського та патентного права: робота з базами даних з авторського права.
- 8) Використовувати пошукові системи Інтернету в науково-дослідній роботі.
- 9) Основні положення чинних нормативно-правових актів з питань академічної доброчесності;
- 10) Порядок здійснення наукового та освітнього процесів.

ПИТАННЯ ДЛЯ ЗАЛІКУ

- 1) Особливості еволюції медичної науки (на моделі ортопедичної артрології).
- 2) Наукова теорія та методологія.
- 3) Класифікаційна діяльність.
- 4) Термінологічна діяльність.
- 5) Основоположні принципи сучасної освітньої й наукової (творчої) діяльності;
- 6) Основні поняття і фундаментальні цінності академічної доброчесності, її впливу на академічну культуру та якість освіти;
- 7) Цільова характеристика як концептуальна модель наукового дослідження.
- 8) Нове знання.
- 9) Верифікація як інфраструктура процесу наукового пізнання.
- 10) Механізми прогнозування — планування та прийняття рішень.
- 11) Аналізувати конкретні ситуації з авторського та патентного права: робота з базами даних з авторського права.
- 12) Використовувати пошукові системи Інтернету в науково-дослідній роботі.
- 13) Методи інформаційного пошуку джерел для навчання, наукової (творчої) діяльності;
- 14) Заходи щодо запобігання академічному плагіату.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Форми навчання: лекції, семінари, тренінги, практики (клінічні, лабораторні), співбесіди, самостійна робота, консультації.

Методи навчання: проблемно-пошукові методи (проблемний виклад, частково-пошуковий та дослідницький методи), інтерактивні методи (дискусії, кейс-метод, мозковий штурм ін.), - включення аспірантів у постановку проблемних завдань, виконання науково-дослідних робіт згідно з планом наукових досліджень інституту, пошук шляхів і засобів розв'язання наукових проблем (колективне обговорення, дискусії, колоквиуми тощо).

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять за результатами семінарських і практичних занять, виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань).

Поточний контроль може здійснюватись у формі формативного (формувального) оцінювання – без оцінювання в балах. За результатами формативного оцінювання надаються аспірантам рекомендації щодо того, на що треба аспіранту звернути увагу та направити свої зусилля, щоби покращити результати навчання

Модульний контроль - форма проміжного контролю, що полягає у оцінці засвоєння здобувачем навчального матеріалу змістовного модуля, винесеного на цей контрольний захід, а також для встановлення зворотного зв'язку між викладачем, його якістю викладання і рівнем знань і умінь аспірантів. Може проводитись у формі формативного (формувального) оцінювання або за допомогою бальної оцінки.

Підсумковий контроль – залік, полягає в оцінці засвоєння здобувачем навчального матеріалу з дисципліни на підставі результатів поточного та модульного контролю; оцінюється за двобальною шкалою: «зараховано», «не зараховано».

Організація поточного, модульного (проміжного) та підсумкового контролів знань здобувачів і переведення показників академічної успішності здобувачів за 100-бальною системою у систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з Положенням про порядок контролю та оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня ступеня доктора філософії у Державній установі «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М.І. Ситенка Національної академії медичних наук України» (далі – Положення про оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Оцінювання поточної навчальної діяльності включає контроль теоретичної та практичної підготовки і здійснюється на кожному семінарському чи практичному заняттях за чотирибальною (національною) шкалою («5», «4», «3», «2») за критеріями, зазначеними у Положенні про оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів.

Переведення оцінок за поточну успішність з 4 - бальної шкали у 100 - бальну шкалу здійснюється за методикою, викладеною у Положенні про оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів.

Максимальна кількість балів модульного та поточного контрольних оцінювань за 100-бальною шкалою становить 100 балів. З них: максимальна кількість балів з контролю знань на семінарських і практичних заняттях - 80 балів; максимальна кількість балів з модульного контролю за 1-м змістовним модулем 7 балів, за 2-м змістовним модулем – 6 балів, за 3-м змістовним модулем – 7 балів (сума балів за три модульних оцінювання, що передбачені в робочій програмі даної дисципліни - 20 балів).

Відповідність оцінок за різними шкалами представлена у таблиці нижче.

Таблиця. Відповідність оцінок за різними шкалами

Критерії оцінок	Сума балів за 100-бальною шкалою	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			Екзамен Диференційований залік	Залік
Відмінно (відмінне виконання)	90-100	A	відмінно	зараховано
Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	82-89	B	добре	
Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	74-81	C		
Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	64-73	D	задовільно	
Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	60-63	E		
Незадовільно (з можливістю повторного складання)	35-59	FX	незадовільно	не зараховано
Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	0-34	F		

11. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Регулярне відвідування аспірантами/здобувачами вищої освіти лекцій та практичних занять; не спізнюватися і не пропускати заняття без поважних причин. Аспіранти/здобувачі повинні мати відповідну теоретичну підготовку до практичних занять згідно з тематикою, виконувати всі необхідні завдання і працювати на кожному занятті. Очікується активна участь аспіранта/здобувача у освітньому процесі, прагнення детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання викладачу, дискутувати, обов'язковим є знайомство з першоджерелами. Під час дискусії є важливим: повага до колег, толерантність до інших поглядів на проблему, сприйнятливність та неупередженість, ретельна аргументація своєї думки, можливість змінювати свою позицію під впливом доказів.

Індивідуальні консультації проводяться за попередньою домовленістю, формат: офлайн, онлайн з використанням електронних ресурсів

Усі учасники освітнього процесу (викладачі та здобувачі вищої освіти) повинні дотримуватися Кодексу академічної доброчесності ДУ «ІПХС ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України» (https://sytenko.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/codex_academic_integrity.pdf),

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Методологія наукових досліджень в медицині : навчальний посібник / В. Д. Бабаджан, Н. С. Бакуменко, О. І. Кадикова [та ін.] ; за ред. П. Г. Кравчуна, В. Д. Бабаджана, В. В. М'ясоєдова. – Харків : ХНМУ, 2020. – 260 с. <https://repo.knmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9938b421-ab51-4983-857b-c0efe8c51497/content>
2. Методологія наукових досліджень: підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2019. – 368 с. https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf
3. Ладанюк, Л.О. Власенко, В.Д. Кишенько; Методологія наукових досліджень: навчальний посібник/ А.П. Міністерство освіти і науки України, НУХТациональний університет харчових технологій. Київ, Ліра-К, 2020. 352 с.
4. Медвідь В.Ю., Данько Ю.І., Коблянська І.І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
5. Козубцов Ігор Миколайович Методологія наукових досліджень: Конспект лекцій Луцьк: ЛНТУ, 2022. 242 с.
6. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Харків: Право, 2023. 488 с.
7. Самсонов В.В., Сільвестров А.М., Тачиніна О.М. Методологія наукових досліджень та приклади її використання: Навч. посібник. К.: НУХТ, 2022. 385 с.
8. Доценко І. О. Академічна доброчесність у системі забезпечення якості вищої освіти. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2022. Вип. 32. С. 31-42.
9. Вакуленко В. Л., Боярчук С. В. Ключові аспекти академічної доброчесності: запобігання плагіату. Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія. 2022. Вип. 13 (4). С. 26-34
10. Лагодієнко В., Іванченкова Л., Лагодієнко О. Вибір методології наукового дослідження. Підприємництво та інновації. 2022. Вип. 25. С. 133-137. URL: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/25.23>
11. Паламар С., Науменко М. Реалізація принципів академічної доброчесності як дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти. Освітологічний дискурс. 2022. Вип. 3-4. С. 76–92.
12. Зарицька Н. Методологія наукових досліджень як необхідний елемент

інтелектуального економічного потенціалу сучасних науковців. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 52. URL:<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2542/2462>

13. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти із підтримки принципів академічної доброчесності; Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту». — Лист МОН від 23.10.2018р. № 1/9-650. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/yak-pidtrimati-akademichnu-dobrochesnist-vuniversiteti-monrozrobilo-ta-nadislalo-na-zvo-rekomendaciyi-z-akademichnoyi-dobrochesnosti>

Допоміжна література

1. Добронравова І.С., Руденко О.В., Сидоренко Л.І. та ін. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607с.
2. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. — Суми: СумДПУ ім.А.С.Макаренка, 2016. — 260 с
3. Сіменач Б.І. Спадково схильні захворювання суглобів, теоретико-методологічне обґрунтування (на методі колінного суглоба). — Харків: Основа, 1998. — 221 с.
4. Корж О. О., Сіменач Б.І. Актуальні проблеми медичних досліджень // Наука та наукознавство. — 2005. — № 4. — С. 59–65.
5. Корж О. О., Сіменач Б.І. Інтеграція — базисна методологія, інфраструктура наукової діяльності (на моделі ортопедичної науки) // Ортопедія, травматологія та протезування. — 2003. — № 3. — С. 6–11.
6. Драпак Г., Скиба М. Основи інтелектуальної власності. Навч.посіб. — К.: Кондор, 2007 — 156 с.
7. Бичкова О. Інтеграційні питання сучасних технологій, спрямованих на здоров'я людини // Збірник наукових праць. — Харків: ФОП Панов А. М., 2017. — Випуск 1. — 293 с.
8. Сусліков Л.М., Студеняк І.П. Створення об'єктів інтелектуальної власності: Навчальний посібник. — Ужгород: Говерла, 2020. — 407 с.
9. Єрошкіна Т.В., Полішко Т.М., Ткаченко В.В., Шевченко В.А. Основи методології медикобіологічних досліджень: Навч.посіб. - Д.: РВВ ДНУ, 2011. - 108 с.
10. Порядок присудження наукових ступенів, затверджений постановою КМУ від 24.07.2013 р. № 567, п. 9; п. 10; п. 12.
11. Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо). Лист МОН від 15.08.2018 р. № 1/11-8681. URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/akredytatsiya/instruktsii-instrukt-list/1-11-8681-vid-15082018-rekomendatsii-shchodozapobigannya-akademichnomu-plagiatu.pdf>.

12. Чоп'як В. В. Технічна експертиза наукових праць на наявність академічного плагіату: аналіз піврічного досвіду / В. В. Чоп'як, О. Б. Надрага, А. Р. Вергун // Медична освіта. - 2016. - № 1. - С. 50-52. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mosv_2016_1_17

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекції проводяться в аудиторії, що обладнано мультимедійним комплексом (

- медіапроектор 1 шт. (Acer 2010p.);

-ноутбук (Asus x541u 2009г.)

Програмне забезпечення: Windows 7, Power Point.

Доступ до мережі Інтернет.

Електронні ресурси.

Бібліотека Інституту.

Практичні заняття у клінічних відділеннях та операційних інституту.